

JOUNI K. KEMPPAINEN

KAIJA KOO

TAIPUMATON

WSOY

Prologi

HARTWALL ARENA 30.11.2018

LÄMMITTELYBIISI alkoi soida Hartwall Arenan sivulavalla. Se oli merkki. Kaijan oli aika kömpiä diskopalloon.

Aivan helposti se ei käynyt, sillä diskopallon suunnittelussa oli ajateltu pikemminkin näyttävyyttä kuin käytännöllisyyttä. Tanssiryhmä auttoi Kaijaa pompahtamaan korokkeelle ja korkean kynnyksen yli niin että heilahti. Sivulavalla lämmittelijäartisti Kasmir lauloi edelleen kappalettaan »Kaija», sitä, joka on omistettu Kaija Koolle ja jossa lauletaan »mennään kattoon Kaijaa Hartwallin jälle». Sen tahdissa diskopallo lähti jytistelemään kohti areenan kattoa Kaija sisällään.

Odotuksesta kihisevä yleisö ei tiennyt tästä tuon taivaallista, sillä kaikki tapahtui esiripun takana. Ihmiset näkivät vain himmeän valonkajastuksen, joka kohosi pystysuoraan kuin kuu usvaverhon takana, viisi, kymmenen, viisitoista, kaksikymmentä metriä, ja katosi katerakennelmien suojiin. Katonrajassa pallo pysähtyi, ja hyvä niin, sillä kyyti oli ollut kuoppainen. Liikkuessaan hökötyks nyki, heilui ja huojui.

Diskopallo oli saapunut rekan kyydissä Hartwall Arenalle edellispäivänä ja niin viime tipassa, että sitä oli ehditty testata vain yhden kerran päiväharjoituksissa. Selvisi, että pallo oli päältä kaunis, mutta sisältä karu. Onneksi mukana tuli myös pallon kuski, jolta keikkamyyjä Jake Hannula kysäisi, mitä

tehdään, jos tekniikka pettää eikä hökötys avaudukaan. Kuski osoitti sisätilan varustuksiin kuuluvaa retkikirvestä ja ilmoitti, että se on hätäpoistumistie.

Kaiken kiireen keskellä aiheesta ehdittiin vääntää monta vitsiä. Olisihan sekin näyttävä sisääntulo, jos Kaija Koo aloitaisi show'n rikkomalla diskopallon kirveellä.

Jake Hannulalla ja Kaijalla on pitkä yhteinen historia. Vuosien saatossa Hannulasta on tullut se, jonka puoleen Kaija kääntyy, kun tarvitaan jotain erikoista, kuten valkoinen valtaistuin, luotettava salapoliisi tai jättimäinen diskopallo.

Heti kun Kaijan toista Hartwall Arenan keikkaa oli alettu suunnitella, Kaija oli nähnyt mielessään diskopallon. Aivan alussa hän näki todella monta diskopalloa ja ilmoitti Hannulalle, että sellaisia pitää hankkia sata. Pian se alkoi kuitenkin tuntua aivan liian tavanomaiselta, ja Kaija keksi uuden idean. Koska tekeillä oli megasuperareenakeikka, hänen sisääntulonsa pitäisi näyttää ja tuntua niin lujasti, että jokainen Hartwall Arenalle saapuva muistaisi sen loppuikänsä. Ei siis sittenkään sataa diskopalloa, vaan yksi, mutta iso tai oikeastaan enemmän: sen piti olla valtava, kaikkien diskopallojen isä, äiti ja pyhä henki. Sellainen, että sen kimallus näkyisi Pasilasta Tuusulan Rantatielle tai mieluiten Saturnukseen saakka.

Aivan sellaista Jake Hannula ei löytänyt, mutta kuitenkin diskopallon, jonka läpimitta oli yli kaksi metriä.

Pallon omisti ruotsalainen popsäveltäjä Johan Svensson, joka tunnettiin vielä diskopallon omistajuutta paremmin siitä, että hän oli soittanut rumpuja Britney Spearsin bändissä. Svensson oli aikaa sitten karannut Kalifornian lämpöön, mutta diskopallo oli jäänyt Ruotsiin. Sieltä se oli siirtynyt ketterästi Helsingin Pasilaan, ja sen sisuksissa Kaija nyt yritti löytää mukavan asennon. Vähän jännitti, mutta onneksi puoli tuntia ennen keikan alkua nautittu keikkakonjakkimoukku lämmitti jo onnellisesti vatsassa.

Kaijalla ei ollut mikrofonia tai mitään muutakaan vempellettä, jolla hän olisi voinut olla yhteydessä alas. Korvassa oli sentään nappikuuloke, josta hän kuuli tekniikkaryhmän komentoja maan pinnalta, mutta muuten hän oli aivan yksin omassa maailmankaikkeudessaan, jossa haisi kumi ja muovi ja jokin, jolle hän ei keksinyt nimeä.

Kun Kaija oli killunut omissa korkeuksissaan neljä minuuttia, alhaalta ilmoitettiin, että kohta taustanauha alkaa soida. Lähtö lähestyi. Kaija alkoi suunnitella alastuloa. Koko komeuden läpi kulki tanko, joka ulottui lattiasta kattoon ja jota pitkin pallo liukui ylös ja alas. Pallon kuski oli opastanut Kaijaa, että aina voi ottaa tukea tangon ympärille rakennetusta kehikosta. Ei käy, Kaija ajatteli, sellaiseen en suostu. Tuli mitä tuli, minä en kyyristele, minä laskeudun diskopallolla korkeuksista pää pystyssä, kansan antaman lempinimen mukaan kuin Kuningat KOO. Kaija kiilasi selkensä ja ahterinsa tiiviisti tolppaa vasten ja päätti, että siinä se on, hänen tukensa ja turvansa.

Alkunauha alkoi soida, ja tällä kertaa se kuulosti paremmalta kuin mikään alkunauha koskaan. Se oli jyrkää, rytmikäs, jännittävä. Yleisön äänet kantautuivat pallon sisään kaukaisena kohinana, ja Kaija ajatteli, että kohdussa on varmaankin tällaista.

Mielessä vilisti paljon ja kaikenlaista, mutta päällimmäisin ajatus oli: mitä helvettiä minä teen täällä, tutisevassa diskopallossa. Miten minä, 56-vuotias nainen, olen päätenyt tällaiseen tilanteeseen? Koko kysymys tuntui niin hullunkuriselta, että Kaija nauro i ääneen. Ja sitten kävi niin kuin yleensä käy vain teennäisissä elokuvakohtauksissa ja näköjään myös jättiläismäisten diskopallojen sisällä: hänen mieleensä alkoi putkاهدella kuvia ihmisistä, asioista, tunteista, tapahtumista... Hän kuuli korvissaan isän huudot ja äidin raskaan hiljaisuuden. Hän muisti ihmiskammonsaa, pelkonsa ja mallipoikaystävänsä lyönnit, isän verentahriman kypärän, tupaten

täydet salit, humalaisen aviomiehen ja pienen kynttilän studion pöydällä. Ja sen, kuinka lujaa »Tinakenkäyttö» soi pillurallia kiertävien amispoikien autostereoisissa Lohjan torilla, ja sen, kuinka kipeästi vatsasta kouristi, kun hän näki moottoripyörän pitkän jarrutusjäljen asfaltissa. Hän muisti villit tanssit keikkabussissa, ensimmäisen hevosen pehmeän turvan, kaikki ne haltioitumisen tunteet, joita laulaminen sai aikaan, rakkaan Lottakahvilan, pieleen menneen silmäleikkauksen, kaikki ne turhat häpeät ja myös »Petteri Punakuono» -laulun ekaluokan joulujuhlan kuorossa, kun oli ihan pakko keinahdella musiikin tahdissa, vaikka luokkakaveri tökki selkään, tökki ja supatti: »Älä nyt herranjumala heilu siinä kuin hullu.»

Sitten diskopallo nytkähti liikkeelle. Tutisten ja kitisten se lähti valumaan alas. Esiharsoon rävähti Kaija Koon monimetrinen logo, joka kimalsi ja hohti. Valokeilat vilistivät pitkin Hartwall Arena. Kun pallo oli enää viiden metrin korkeudessa, se avautui kuin heräävä tulppaanin kukka, ja Kaija näki edessään 15 000 katsojan ihmismeren, joka aaltoili ja kiehui ja kiljui.

Bändi alkoi soittaa »Kaunis rietas onnellinen» -kappaleen introa. Tanssijat nostivat Kaijan pallosta, ja hän nappasi mikrofoni kätteensä. Hän asteli lavaa edestakaisin varmana ja vahvana, todellakin kuin kuningatar, tukka tuulikoneen tuulessa hulmuten. Ja hän alkoi laulaa.

ENSIMMÄINEN
LUKU

ÄIDIN KOTITAKKI oli apeanruskea.

Aina kun äiti tuli töistä, hän riisui ensi töikseen vakuutusyhtiön puhelinvaihteenhoitajan työasunsa, hameen ja puseron, viikkasi ne ja veti ylleen kotitakin. Kun vuodet kuluivat, takki kauhtui kauhtumistaan ja muuttui kaiken aikaa apeammaksi.

Takin kiiltävät hopeanväriset napit olivat aikaa sitten menettäneet hohtonsa, niin kuin myös äiti, josta oli tullut alistunut ja hiljainen. Säikkykin, sillä isä oli toisenlainen: komea ja huumorintajuinen, korskea ja kiivas. Kun isä suuttui – ja sitä tapahtui usein – hän huusi, huusi niin, että sylkipisarat lensivät ja ruskean kotitakin liepeet kietoutuivat yhä tiukemmin äidin kuihtuneen vartalon ympärille.

Kaija Irmeli Kokkola oli syntynyt tähän perheeseen perinteisin menoin 10. syyskuuta 1962.

Vanhemmat eivät olleet pitäneet kiirettä lasten hankkimisella. Meri Annikki Pasanen ja Keijo Kalevi Kokkola olivat menneet naimisiin 9. elokuuta 1953. Esikoistytär Ritva syntyi seitsemän vuotta myöhemmin vuonna 1960, ja silloin äiti oli 33-vuotias ja isä kaksi vuotta vanhempi. 1960-luvun alussa se oli korkeanpuoleinen ikä ensisynnyttäjälle. Kaija oli perheen toinen lapsi, enempää ei tullut.

Samana vuonna Kaijan kanssa Suomeen syntyi 81 454 lasta.

Se on melkein kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 2021. Helsinki venyi ja paukkui joka suuntaan. Koillis-Helsinkiin rakennettiin korkeille kallioille ja niiden notkoihin kokonaista uutta kaupunginosaa, Pihlajamäkeä. Se sai nimensä alueella aiemmin sijainneesta Rönbackan torpasta. Uutta kaupunginosaa pidetään Suomen ensimmäisenä teollisesti tuotettuna lähiönä, mikä tarkoittaa, että talot pantiin pystyyn betonielementeistä. Pihlajamäestä haluttiin luoda tähän kaupungin kolkkaan väljä ja yhtenäinen puutarhakaupunki Espoon Tapiolan malliin. Lopputulos onnistuikin, jopa niin hyvin, että yleiskaavassa Pihlajamäki on merkitty rakennustaiteellisesti arvokkaaksi alueeksi. Kulmakunnan maamerkiksi kohosi viisitoista silloisella mittapuulla korkeaa yhdeksänkerroksista tornitaloa.

Kun Kaijan kaksivuotissyntymäpäivä lähestyi, perhe muutti Lauttasaaresta Pihlajamäkeen, uuteen uljaaseen taloon keskelle rakennustyömaa-alueen mutaa ja melua. Uusi osoite oli Vuolukiventie 9, mutta se ei ollut tornitalo, vaan tavallaan vastakohta, lamellitalo. Siinä oli vain neljä kerrosta, mutta se oli pitkä kuin kiitorata. Huoneistoja talossa on 72 ja rappujakin toistakymmentä.

Piha oli avara, ja naapurustossa vilisti paljon lapsia, mutta asuinpaikan valinnan tärkein syy oli Malmin lentokentän läheisyys. Isä-Kalevi oli diplomi-insinööri ja hulluna päriseviin laitteisiin, erityisesti sellaisiin, jotka lentävät ilmassa. Myös isän pikkuveli Seppo oli diplomi-insinööri, ja kaiken vapaa-aikansa veljekset värkkäsivät yhdessä lentäviä koneita. Rakkain ja suurisuuntaisin hanke oli autogiro, joka on eräänlainen lentokoneen ja helikopterin välimuoto. Autogiro tuli maailmalle tutuksi vuonna 1967 James Bond -elokuvasta *Elät vain kahdesti*. Elokuvassa autogiron nimi oli pikku-Nellie, mutta veljekset keksivät ensimmäiselle rakentamalleen härvelille vitsikkäämmän nimen: Nousukas. Laite sai virallisemmankin nimen, Kokkola KO-03. Kalevi ja Seppo olivat alkaneet kehittää sitä

jo vuonna 1956. Ensimmäisen kerran Nousukas nousi ilmaan joulukuun 21. päivä vuonna 1960.

Ilta-Sanomien raportoi koelennosta seuraavan päivän numerossa otsikolla »Kotimainen autogiro koelennolla»: »Se pyörii sittenkin ja lentää hitaasti liukuen Malmin lentokentän yläpuolella noin 15 metrin korkeudessa. Sen nimi on 'Nousukas', ja se on ensimmäinen suomalainen autogiro, jonka ovat suunnitelleet insinööriveljekset Seppo ja Kalevi Kokkola.» Jutun lopussa kuvailtiin laitetta näin: »Autogiron roottori on rakennettu männystä, lentokonevanerista ja balsasta; koekoneessa ei ole mitään katosta, vaan teräsputket ja istuinlaitteet ovat näkyvissä. Koneella voidaan lentää pienin nopeuksin esimerkiksi vastatuulella.» Kuin enteenä tulevasta saman *Ilta-Sanomien* numeron kannessa oli kirkuva otsikko »Taas surmanlento – 30 kuoli Filippiineillä tänään».

Veljekset rakensivat vielä kolme prototyyppiä, mutta lapsen näkökulmasta isän harrastus tarkoitti lähinnä sitä, että kodissa ei tuoksunut pulla vaan moottoriöljy. Nurkissa lojui työkaluja, potkureita, siipiä, peräsimiä sekä moottorin ja ties minkä osia. Jopa avioparin makuuhuone oli puoliksi versta. Piti varautua kaikenlaisiin yllätyksiin. Kerran Kaija toi vierailulle kaverinsa, ja kun he astuivat sisään, isä roikkui olohuoneeseen ripustetun riippuliitimen ohjauskolmiossa kypärä päässään. Eriskummallisen näyn täydensi äiti, joka piteli isää kiinni jaloista ja yritti auttaa häntä löytämään tasapainoisen asennon.

Kaija oli vilkas lapsi, niin äiti aina sanoi, eikä se ollut kehu. Äidille vilkas oli ikävä sana, joka tarkoitti samaa kuin rasittava. Vilkasta lasta piti vahtia, vilkas lapsi sotki paikkoja ja teetti ylimääräistä työtä. Isälle puolestaan vilkkaat lapset olivat kauhistus ja häiritsivät kaikkea sitä, mikä oli tärkeää, eikä oikeastaan juuri mikään muu ollut tärkeää kuin työ ja lentävät koneet. Aikaa ja huomiota ei lapsille riittänyt. Kaija ei muista vanhempiensa koskaan kysyneen häneltä sellaisia kysymyksiä

kuin mitä kuuluu tai miten menee. Vanhemmat eivät lukeneet lapsilleen iltasatuja, puhumattakaan siitä, että olisivat leikki-
neet heidän kanssaan. Äiti oli aina väsynyt, ja hänestä oli hel-
pompaa ojentaa piirustuskyynät Kaijan ja Ritvan käteen ja antaa
heidän puuhata omiaan. Isä oli paljon poissa, ja kun hän palasi
työmatkoilta, hän saattoi joskus leikkiä pikku-Kaijan kanssa
»napataattaa». Se meni näin: Isä hieroi sänkistä leukaansa
Kaijan poskea vasten ja selitti, että parta tarttuu. Kaija nauroi
kippurassa ja oli ikionnellinen näistä harvinaisista hetkistä.

Äiti oli syntynyt Juvalla, mutta hän oli muuttanut jo nuorena
Helsinkiin. Hän oli opiskellut merkonomiksi ja työskennellyt
aiemmin pankissa, mutta nuorena sairastettu kurkkumätä ja
sen jälkitautina puhjennut hermotulehdus olivat jättäneet jäl-
jet, jotka tekivät tarkkuutta vaativan työn hankalaksi. Välillä
äidin kädet tärisivät niin, ettei kirjoittamisesta tahtonut tulla
mitään. Lisäksi hän kärsi pehmytkudosreumasta, joka aiheutti
särkyjä eri puolille kehoa. Äiti itse arveli, että reuma oli saanut
alkunsa siitä, että hän oli joutunut sota-aikana työskentele-
mään kylän kaupassa ja kantamaan aivan liian painavia säkkejä
kylmissä varastotiloissa.

Kenties oli niin, että nämä vaivat olivat tehneet äidistä
kärsivän ja marttyyrimaisen hahmon, mutta ehkä kuitenkin
vielä särkyjä ja käsien vapinaa suurempi syy siihen oli häpeä.
Lapsena hän oli hävennyt omaa isäänsä, joka joi, joi paljon ja
usein. Oikeastaan isä oli juonut aina, kun ei kiertänyt metsä-
mittaajana ja tukkijätkänä savotoilla, joissa hänellä oli kovan
työmiehen maine. Häpeä sai Annikin hinkkaamaan kansakou-
lussa koepaperinsa lyijykynällä kokonaan mustaksi. Häpeä ajoi
hänet muuttamaan kotoaan Juvalta Helsinkiin heti, kun kyn-
nelle kykeni. Häpeä pani hänet aikuisena piilottamaan kaikki
lapsuudesta kertovat paperit ja valokuvat. Hän pakkasi ne salk-
kuun ja kätki Pihlajamäen asunnossa makuuhuoneen perim-
mäisen kaapin perimmäiseen nurkkaan. Sitä salkkua Kaija ja

Ritva penkoivat salaa, kun äiti oli poissa kotoa. He löysivät valokuvia leppoisan näköisestä savolaismiehestä ja arvasivat, että se oli heidän nuorena kuollut ukkinsa, josta äiti ei koskaan sanonut sanaakaan. Edes nimeä lapset eivät kuulleet, sillä se oli alkoholistiukille liian koominen: Otto Pasanen. Äidin lapsuus, se oli kielletty aihe, siitä ei puhuttu. Salkun sisällön lisäksi sisarukset ihailivat myös äidin erityisen upeaa murmeliturkkia, joka oli huolellisesti ripustettu vaatekaapin syövereihin. Lapsen käteen se tuntui sileältä ja yllätykseltä ja varmaan näyttikin siltä. Mutta Kaija ei nähnyt turkkia koskaan äidin yllä. Äiti säästi sitä erityisen hyvää päivää varten, eikä sellaista koskaan tullut.

Ja tietysti Annikki pelkäsi ja häpesi aviomiästään, tämän alituisia raivokohtauksia, huutamista ja itsehillinnän puutetta. Hän häpesi tämän huutamista niin paljon, että teki päätöksen: vieraita ei kutsuta kotiin, ei koskaan, sillä ikinä ei voinut tietää, milloin, miksi ja kenelle mies pillastuisi. Ja niin Kokkolat elivät eriskummallista perhe-elämäänsä keskenään Pihlajamäen kodissa ja mökkisaarella, joka sijaitsi Luumäen Kivijärvellä Kaakkois-Suomessa. Muutamia sukulaisia he sentään tapasivat. Seppo-setää he näkivät tietysti usein, mutta silloin tällöin myös isänäiti Bertta ja hänen siskonsa Elsa-täti kävivät vierailulla. Veikko-eno saattoi piipahtaa kylässä silloin, kun isä ei ollut kotona. Hän olikin melkoinen persoonallisuus, ja häneen liittyi suuri sukusalaisuus. Kaikki tiesivät, että hän eli yhdessä miehen kanssa, mutta koskaan sitä ei ihmetelty ääneen. Lapsille Veikko-eno oli kiva. Hän tykkäsi hassuttelusta ja oli aina tyylikkään pukeutumisensa ansiosta kuin tuulahdus ulkomailta.

Kun Kaija oli seitsemän, Veikko toi tuliaisiksi äänilevyn, jossa oli päivän hittejä instrumentaaliversioina. Kaija innostui levystä kovasti ja teki sen avulla elämänsä ensimmäisen demonauhan. Hän pani taustaksi soimaan instrumentaalilevyttä

suosikkikappaleensa, Kai Hyttisen »Dirlanda», lauloi sen tahdissa ja äänitti koko tuotoksen kasettimankalla. Sen jälkeen Kaija ilmoitti, että hänestä tulee laulaja, ja vaati äitiä lähettämään kasetin Yleisradioon.

Veikko-enon lisäksi Kaija ei tavannut juuri muita äidin puolen sukulaisia. Vierailukiellon lisäksi se johtui siitä, että isän mielestä Pasaset olivat savolaisia juntteja, ja kun äiti oli kuullut sen riittävän monta kertaa, hän häpesi myös sukuaan. Vasta paljon myöhemmin Kaijalle selvisi esimerkiksi sellainen tieto, että äidin serkku oli kuuluisa ohjaaja Pertti Pasanen. Äiti ei kehdannut kertoa sukulaissuhteesta kenellekään, ja hän vihasi sitä, että isä katsoi Uuno Turhapuro -elokuvia ja nauroi niille katketakseen.

Kun Kaijasta oli tullut Kaija Koo, hän meni mukaan *Speden spelit* -ohjelmaan. Ennen nauhoituksen alkua Pertti Pasanen tuli juttelemaan Kaijalle. Ehkä hänellä oli mielessään muutaakin kiinnostusta kuin ammatillista, sillä puheen sävy oli hie-man flirttaileva. Tunnelma muuttui, kun Kaija ilmoitti äitinsä olevan Pasasen serkku. Pasanen poistui paikalta vähin äänin. Ohjelman kuvaussihteeri Reija Virolainen kertoi myöhemmin, että Pasanen oli tullut ohjaamoon, istahtanut tuoliin, pyyhki-nyt korkeaa otsaansa ja huokaissut: »Tuohan on sukulainen.»

Muuten Kokkolan perheessä ei paljon naurettu. Arki oli yksitotista: äiti oli yleensä hapan ja huonotuulinen. Hän hoiti huushollin ja siivosi kotia hysteerisen tarkasti. Isä harrasti ruuanlaittoa, mutta esitteli taitojaan vain pyhäpäivisin. Äiti valmisti arkiruuat, vaikka perhe ei juuri koskaan kokoontunut yhteisille aterioille. Hän itse söi pöydässä harvoin, ja jos söi, ei kattanut itselleen lautasta vaan pienen kulhon. Jälkikäteen sekä Kaija että Ritva-sisko ovat miettineet, kärsikö äiti syömishäiriöstä. Siihen aikaan sellaisen sairauden olemassaoloa ei oikeastaan edes tiedetty, puhumattakaan siitä, että syömishäiriöitä olisi diagnosoitu tai hoidettu.

Mutta silti suurin kysymys oli: miksi? Miksi ihmeessä kaksi niin yhteensopimatonta ihmistä olivat päätyneet suhteeseen ja perustaneet perheen? Vanhoista valokuvista tyttäret näkivät, että äiti oli ollut nuorena hyvin kaunis ja isä oli ollut komea, he olivat näyttävä pari. Joskus äiti puhui esikoistyttyarelleen innokkaista ja varakkaista kosijoista, joita oli pyörinyt hänen ympärillään. Mutta äiti kertoi myös tehneensä päätöksen, että köyhä ei voi ottaa rikasta. Olipa syy mikä tahansa, lopputulos oli kaikkien kannalta huono: Annikki ja Kalevi olivat päätyneet kitumaan onnettomassa avioliitossa. Jos rakkautta oli, sitä ei osoitettu. Ikinä koskaan milloinkaan lapset eivät nähneet vanhempien halaavan, suutelevan tai koskettavan toisiaan.

Sen sijaan he näkivät – aivan liian usein –, kuinka isä nöyryytti äitiä huutamalla, moittimalla ja vähättelemällä. Äiti alistui ja otti purkaukset ja loukkaukset vastaan. Fyysistä väkivaltaa lapset eivät kokeneet tai nähneet – paitsi kerran. Se välikohtaus alkoi ruokapöydästä. Isä moitti äidin tekemää ruokaa, ja äidin päässä nakshti. Lastensa silmien edessä vanhemmat syöksyivät toistensa kimppuun ja tappelivat hurjasti, kuin kaksi miestä tai villieläintä. He kierivät lattialla, repivät ja riuhoivat. Kaija ja hänen sisarensa puhkesivat hädissään itkuun, ja lopulta vanhemmat havahtuivat siihen ja tulivat järkiinsä. Tappelu loppui. Kohtauksesta ei puhuttu koskaan.

Vuosien kuluessa lapset omalla tavallaan tottuivat perheen kummalliseen ilmapiiiriin, sillä eiväthän he muunlaisesta elämästä tienneet: se oli heidän ainoa perheensä. Isän raivokohtaukset pelottivat tietysti, mutta niitä tapahtui niin usein, että jollain merkillisellä tavalla niistäkin tuli arkea, sillä tavalla kuin kaikesta lopulta tulee. Juhlapyhistä Kaijalla on vain vähän muistoja, mutta hänen mieleensä ovat jääneet vaalipäivät. Silloin piti kulkea erityisen varpaillaan, sillä isä suhtautui kiivaasti myös yhteiskunnallisiin asioihin. Poliittisilta mielipiteiltään hän oli jyrkkä oikeistolainen ja kannatti

Kansallista Kokoomusta. Vaalipäivinä huutoa syntyi siitä, että isä vaati äitiä äänestämään samalla tavalla kuin hän. Se oli yksi harvoista asioista, joissa äiti piti päänsä. Hän vetosi vaalisalaisuuteen eikä suostunut kertomaan, kenelle oli äänensä antanut.

Isä oli myös kirkosta eronnut ateisti. Hän tosin hylkäsi seurakunnan hyvin henkilökohtaisesta syystä. Keijo Kalevi Kokkola ja Meri Annikki Pasanen astelivat vihille perinteiseen tapaan kirkossa – ainakin niin oli tarkoitus. Hääpari ja vieraat olivat saapuneet kirkkoon asianmukaisesti hyvissä ajoin, mutta pappia ei vain kuulunut paikalle. Lopulta hänet löydettiin pap-pilasta – päiväunilta. Pappi oli autuaallisesti unohtanut virka-tehtävänsä ja taisi olla vielä humalassakin. Isä kimmastui tästä niin perin pohjin, että päätti erota kirkosta. Muutamaa vuotta myöhemmin äiti erosi myös.

Neuvostoliittoa isä vihasi kuin ruttoa. Hänen kielenkäytös-sään venäläinen oli ryssä, ja paras ryssä oli kuollut ryssä. Vihan sytykkeenä oli ollut sota, jonka hän oli kokenut ja jonne hän oli joutunut niin nuorena, että oli vasta teini-ikäinen poikanen. Vuonna 1925 syntyneiden ikäluokka oli toiseksi nuorin, joka passitettiin rintamalle jatkosodan loppuvaiheissa. Ilmeisesti isä ei kuitenkaan joutunut taistelemaan neuvostoliittolaisia vastaan, vaan hän osallistui saksalaisten häätämiseen Lapin sodassa.

Sota ja sen aiheuttamat henkiset vauriot olivat varmaankin yksi osa sitä kehityskertomusta, jonka lopputuloksena Kalevi Kokkolasta tuli äkkipikainen raivopää. Kaikkea se ei kuitenkaan selitä, sillä pikkuveli Seppo oli säästynyt sotaretkeltä. Hänestäkin kasvoi kuitenkin hyvin kiivas mies, jopa kiivaampi ja räjähdysalttiimpi kuin veljensä.

Mutta veljeksiä yhdisti yhteinen lapsuus, eikä se ollut helppo. Heidän isänsä Immanuel Kokkola oli erikoislaatuinen hahmo. Hän oli kotoisin Kouvolasta ja teki työuransa

Valtionrautateilla ratamestarina. Immanuel Kokkola oli etevä tekniikassa. Hän rakensi omin käsin muun muassa radiovastaanottimen aikana, jolloin suurin osa suomalaisista ei ollut sellaista nähnytkään. Hän otti pojat mukaan verstaalle ja siirsi intohimonsa laitteiden rakentamiseen pojilleen. Mutta Immanuel Kokkola oli myös pahansisuihin, kärsimätön ja kiiivas mies, joka pieksi poikiaan nahkaremmillä, surutta ja lujaa. Koska Kalevi oli vanhempi, isä kohteli häntä enemmän kaltoin kuin nuorempaa lastaan.

Sen sijaan Kalevin ja Sepon Bertta-äiti yritti suhtautua lapsiin lempeästi. Hän tuli köyhästä perheestä, johon oli syntynyt kaikkiaan 18 lasta. Suuri osa pesueesta seilasi Atlantin yli etsimään onneaan Amerikasta. Jotkut sen kai löysivätkin.

Immanuelin ja Bertan liittoa ei oikein millään voi kutsua rakkaustarinaksi. Kotipuolellaan Perniössä Bertta oli rakastunut palavasti talollisen poikaan. Epäsäätyinen liitto ei tullut pojan suvulle kuuloonkaan: poika jätti Bertan ja nai ison talon tyttären. Bertan sydän särkyi, ja kiukun ja näyttämisenhalun puuskassa hän vastasi lehti-ilmoitukseen, jossa etsittiin vaimoa tositarkoituksella. Ilmoituksen lehteen oli pannut Immanuel Kokkola.

Immanuel kuoli, kun Kaija oli pieni, eikä hän oikeastaan koskaan tavannut isänsä isää kuten ei myöskään äitinsä isää. Myöhemmin Kaijalle kerrottiin, että kun Immanuel-ukki piti Kaija-vauvaa sylissään, tapahtui jotain harvinaista: ukin kasvoille kohosi lempeä hymy. Kun Bertta-mummosta tuli leski, hän jäi asumaan Kouvolaan, ja Kokkolan perhe poikkesi usein hänen luonaan mökkimatkoillaan Kivijärvelle. Bertta pani vierailun kunniaksi pöydän koreaksi ja kertoi mielellään tarinoita omasta ja Immanuelin suvusta.

Bertta-mummilla ja hänen siskollaan Elsalla oli myös lupa vierailulla Kivijärven saarella. He olivat mukavia ja rauhallisia ihmisiä, mutta myös huolissaan siitä, että lasten hengellinen kasvatus oli täysin hunningolla. Saarella oli monta vajaa.

Yhdessä niistä Bertta-mummi ja Elsa-täti opettivat Kaijalle iltarukouksen, Raamatun opetuksia ja sen sellaisia uskon asioita. Se piti tehdä salaa, koska Kalevi oli täysi pakana ja hän olisi hermostunut pahan kerran, jos olisi saanut vihiä, että jotain uskontoa viittaavaa oli tekeillä hänen saarensaan. Kaija oppi ulkoa ainakin iltarukouksen, vieläpä sen oikeassa muodossa: levolle lasken, Luojani. Ehkä Bertta-mummin opetukset jäivät mieleen, sillä Kaija kävi 15-vuotiaana rippikoulun vastoin isänsä tahtoa. Isosisko oli tehnyt saman tempun kaksi vuotta aiemmin.

Bertta-mummin kodista Kouvolassa tuli Kaijalle mieluisa paikka. Kivijärven mökillä olosuhteet olivat ankeat. Siellä ei ollut sähköä eikä juoksevaa vettä, ja siellä huudettiin aivan liikaa. Talvella saareen piti yleensä hiihtää järven yli monen kilometrin taival. Se tuntui Kaijasta ankealta, ja hän jäi matkalla mummolaan aina kun se vain oli mahdollista.

Mummola oli juuri sitä, mitä koti ei ollut: pullantuoksuisen ja turvallinen. Ja aina, kun mummi tiesi, että hänelle oli tulossa pieni yövieras, pulla todellakin tuoksui jo porraskäytävässä. Mummolassa oli aina siistiä ja sängyissä tuoksuivat puhtaat lakanat. Kukaan ei riidellyt eikä huutanut. Mummi oli taitava kokki ja valmisti tuhteja suomalaisia ruokia: karjalanpaistia, kaalikääryleitä, lihapullia. Kun mummi oli vielä ollut töissä, hän suunnitteli vaatteita ja ompeli niitä, ja nyt hän opetti lapsenlapselleen käsitöitä.

Kaija nukkui olohuoneessa, jossa oli sänky ja sen vieressä kaappikello. Hän nukahti iltaisin kaappikellon raksutukseen, ja tunnin välein hän saattoi kuulla unen läpi sen kumean pehmeät lyönnit. Se ei häirinnyt, päinvastoin, se oli turvallinen ääni, kuin muistutus siitä, että nyt on hyvä. Kainalossa oli aina lempilelu, karvainen Aappa-apina.

Kun mummi kuoli, Kaija toivoi, että hän saisi muistoksi sen lempeä-äänisen kaappikellon. Kello seurasi mukana monessa

muutossa, kunnes jäi eräässä kiireisessä muutossa talon varastoon. Kaija pyysi aviomiestään soittamaan talon omistajille – joka viikko vuoden ajan. Itse hän ei halunnut soittaa, koska pelkäsi, että siitä saattaisi seurata jotain ongelmia, että hän on Kaija Koo, julkisuuden henkilö. Lopulta hän pestasi ystäväntärensä soittamaan vuokranantajille, ja mummin kaappikello palautui oikealle omistajalleen. Edelleen se lyö pehmeästi tunnin välein.

*

PIHLAJAMÄESSÄ KASVOI leikkikavereita joka rapussa ja melkein jokaisessa 72 asunnossa. Leikkikenttiä ei ollut, mutta kallioista metsää riitti, sillä naapurilähiötä Pihlajistoa ei ollut vielä alettu rakentaa. Ja lapset olivat ulkona tietysti kaikki päivät. Yksi suosittu leikki oli nimeltään kissanainen. Sen idea oli peräisin Batman-sarjasta, joka pyöri Suomen televisiossa, samaan lepakko aikaan, samalla lepakkokanavalla, kuten ohjelman tunnarissa sanottiin. Tytöt rakensivat limsapullon veto- korkeista Kissanaisen pitkät kynnet ja kirmailivat pitkin metsiä. Kesäisin lähin hyvä uimapaikka oli Pikkukoskella. Ensimmäinen junaradan yli, sitten siltaa pitkin Vantaanjoen toiselle puolelle ja sen jälkeen pulahdus olikin enää lyhyen joenvarsimatkan päässä. Ja kyllä, tietysti Kaijakin suoritti lapsena asiaankuuluvat hölmöydet: työnsi kielensä mattotelineen kylmään rautaan ja päänsä porraskaiteen pinnojen niin ahtaaseen rakoon, että juuttui kiinni.

Kerran Kaija meni leikkimään pihalle jalassaan uudet hienot sukkahousut, joita hän oli mankunut äidiltään. Kävi kuten arvata saattaa: hän kaatui, ja sukkahousun polvi repeytyi. Itku tuli ja paha mieli. Hän meni hädissään kotiin ja livahti kylpyhuoneeseen. Lukon takana hän yritti kuusivuotiaan kädentaidoilla parsia sukkahousujen reiän umpeen villalangalla.

Lopputulokset näytti surkealta. Kaija yritti käyttäytyä kuin mitään ei olisi tapahtunut, ja silloin, kerrankin, hänen äitinsä ymmärsi toimia oikein. Hän ei moittinut murheen murtamaa tytärtä sanallakaan.

Seitsemän ikävuoden paikkeilla tapahtui paljon ja kaikenlaista. Koulu tietysti alkoi, mutta perheeseen tulivat myös Dixie-koira ja piano. Tytöt olivat toivoneet kovasti koiraa, ja vihdoin toive toteutui. Kasvattaja luovutti cockerspanielin pennun Elsa-tädin kodissa Herttoniemessä. Kun Dixie pääsi kynnyksen yli sisään, se pissasi ensimmäiseksi eteisen matolle. Oli kotona marsukin, jonka nimi oli Kuikui, koska niin marsut äännelevät, mutta koira oli kivempi. Sen kanssa saattoi leikkiä, ja sitä sai kouluttaa. Kaijasta tuntui jo pienenä, että hän tuli eläinten kanssa hyvin toimeen ja ne tottelivat häntä helposti. Eläinrakkaat sisarukset myös keräsivät ojasta sammakonkuttua akvaarioon. Yhtenä aamuna heitä odotti yllätys, kun olohuoneen lattialla hyppeli sinne tänne sammakkopienokaisia. Niissä riitti jahtaamista koko perheelle.

Dixie oli hyvää sukua, ja sillä teetettiin pentujakin, mutta vain kerran, vaikka tytöt kiusivat lisää. Pentuja syntyi neljä. Niillä oli hullunkurisen suuret käpälät, ja jokaiselle piti keksiä a-kirjaimella alkava nimi. Niistä tuli Adonis, Amigo, Amie ja jokin, jonka nimi on unohtunut. Pennut myytiin pois, ja se oli surullista, koska Kaija olisi halunnut toisenkin koiran.

Elsa-täti oli Kaijalle tärkeä sukulainen. Tai oikeastaan hän oli Elssa-täti, niin äiti nimen lausui. Täti hoiti Kaijaa ja Ritvaa usein, kun nämä olivat pieniä. Yleensä hän pukeutui vekkihameeseen ja valkoiseen neuleeseen ja hänellä oli helminauha kaulassa. Hän istui lattialla lelukasan keskellä jalat harallaan ja nauroi pulppuavaa iloista nauruaan. Hänellä oli aina tarjolla Eucalyptus-pastilleja ja Kettukarkkeja. Mutta ennen kaikkea hän ei pelännyt isän huutokohtauksia. Se johtui varmaan siitä, että hän oli hoitanut myös isää lapsena. Kun isällä alkoi pinna

kiristyä ja ääni kohota, Elsa-täti taputti häntä rauhoittavasti olkapäälle ja sanoi: »Nooh, Kalevi, rauhoitutaanpas nyt.» Elsan iloisuus tarttui koko perheeseen. Kaija piti Elsa-tädistä paljon.

Pianoa lapset eivät oikeastaan olleet toivoneet, mutta sen hankkiminen oli vanhempien päätös. Isä halusi, että tyttäret harrastavat musiikkia, ja kun isä halusi jotain, se yleensä toteutui. Isällä oli musiikkitaustaa, sillä hän oli tienannut opiskelurahoja soittamalla rumpuja jazzorkestereissa, joista yksi oli nimeltään Tähti-orkesteri. Ja kun piano tuli, se merkitsi myös pianotunteja. Opettaja löytyi läheltä Pihlajamäestä, ja tunti jaettiin niin, että hän opetti ensin puolet ajasta Ritvaa ja sen jälkeen Kaijaa. Piano oli enemmän Ritvan juttu, se ei oikeastaan innostanut Kaijaa yhtään. Suoraan sanottuna hän inhosi sitä ja olisi mieluummin valinnut viulun.

Viulusta tuli Kaijalle rakas soitin yhtenä keskiviikkoiltana saunavuoron jälkeen. Se oli yleensä viikon hyvä hetki. Isäkin tuli verstaalta kotiin, ja koko perhe saunoi yhdessä taloyhtiön saunassa. Löylyttely teki kaikille hyvää. Äiti puuhaili tavalliseen tapansa keittiössä, Ritva-sisko lastenhuoneessa ja isä perimmäisessä huoneessa. Kaikilla oli yllään kylpytakki, ja saunan lämpö tuntui vielä iholla. Tunnelma oli kerrankin raukea ja sopuisa. Kaija istui olohuoneessa kuppinojatuolissa, joka oli kuin turvallinen pikku pesä. Isä meni levysoittimen luo ja pani levyn soimaan. Se oli Beethovenin viulukonsertto, D-duuri, opus 61. Kokemus oli Kaijalle järisyttävä, niin järisyttävä, että hän suorastaan säikähti: tuntui siltä kuin musiikki olisi singahtanut suoraan hänen lävitseen. Kaija ei koskaan kertonut kokeemuksestaan kenellekään.

Kun Kaija vähän myöhemmin pääsi äidin kanssa Fazerin Aleksanterinkadun musiikkikauppaan levyostoksille, hän ei kuitenkaan suunnistanut klassisten levyjen hyllyille. Ensimmäisiksi omiksi levyikseen hän sai valita kaksi singleä.

Empimättä ja ensimmäiseksi hän nappasi *Peppi Pitkätossu*-singlen, jonka lauloi suloisesti suomen kieltä murtaen aito ja oikea Peppi Pitkätossu, Inger Nilsson. B-puolella oli sama laulu ruotsiksi. Toinen valinta olikin sitten hieman yllättävämpi: Black Sabbathin single *Sweet Leaf*. Laulu kertoo kannabiksesta, mutta sitähan Kaija ei tietenkään ymmärtänyt. Häntä viehätti levyn kansipaperiin painettu hypnoottinen spiraali.

*

KOULUNKÄYNTI SUJUI mukavasti. Heti ensimmäisessä joulujuhlassa Kaija lauloi kuorossa, vaikka hän olikin ujo ja julkinen esiintyminen oli hänelle kauhistus. Itse esityksessä musiikki vei kuitenkin mennessään. Kaikkien haikkeitten joulu-laulujen keskellä »Petteri Punakuono» oli ainoa biisi, jossa oli hieman groovea. Kaija eläytyi rytmiin ja alkoi tanssahdella, ilman että hän itse edes huomasi sitä. Kohta hän tunsu seläs-sään koputuksen. Yksi takarivin tytöistä kuiskutti korvaan: »Älä nyt herranjumala heilu siinä kuin hullu. Pysy paikallasi.»

Ritva-sisko edistyi pianonsoitossa ripeästi. Kaijalle jäi soittotunneista lähinnä mieleen kaksi sattumusta. Kerran äiti patisti tunnille, vaikka Kaija vakuutti, että hän voi huonosti, ja toden totta hän voikin: Kaija oksensi koskettimille. Toisen kerran hän oli menossa tunnille, kun naapuruston pojat alkoivat huudella ilkeyksiä. Yksi pojista lähti seuraamaan häntä. Kaija kipitti pakoon, mutta poika oli isompi ja saavutti hänet ylämäessä. Kaija kääntyi ympäri ja hutkaksi poikaa litteällä ja kovalla salkulla, jossa hän kantoi John Thompsonin Easiest Piano Course -kirjoja. Se sattui. Takaa-ajo loppui siihen. Pian siskokset siirtyivät pianotunneille Pohjois-Helsingin musiikkiopistoon.

Kaija ja Ritva myös lauloivat yhdessä, ainakin automaatioilla Kivijärven saarimökille. Niitä matkoja oli usein, sillä veljeksillä

oli saaressa millimetrin tarkkuudella keskelle rajaa rakennettu komea verstaas, jossa he ahersivat kaikki päivät, illat ja joskus valoisat kesäyötkin. Kesäisin saareen menttiin vanerisella pika-veneellä, jonka isä oli itse rakentanut. Veneessä oli niin vahva perämoottori, että kun isä kaasutti, keula nousi melkein pysyyn – ja lapset pelkäsivät. Talvisin matka taittui lumikiiturilla, jonka perässä oli iso potkuri ja jonka isä oli – tietysti – itse rakentanut. Kaijaa ja Ritvaa hävetti, sillä Sepon perhe kulki tuliterällä moottorikelkalla ja he oudolla potkurivehkeellä, joka piti kovaa pärinää. Se ei ollut kuitenkaan mitään verrattuna siihen ääneen, joka syntyi, kun veljekset testasivat rakettimoottoreita gyrokoopteria varten. Siitä lähti vallan hirvuinen pauke, ja kuin kruunuksi moottori sinkosi peräpäästään punaisia kaliumpermanganaattisuihkuja.

Kokkoloilla oli Kivijärvellä koossa neljän tytön porukka, sillä myös Seppo-sedällä oli kaksi tyttäretä. Kaija jäi siinä seurassa vähän sivustakatsojaksi, sillä vanhemmat sisarukset olivat samanikäisiä ja nuorempi serkku taas oli Kaijaa pari vuotta nuorempi. Isot tytöt hätistelivät pienempiä perästään, ja nuorin taas tuntui Kaijasta hieman liian lapselliselta.

Vaikka arka äiti oli kieltänyt lapsia tekemästä yhtä ja toista, he tekivät kaikenlaista. He juoksentelivat saarta pitkin ja poikin, yleensä ilman kenkiä, ja kun syksy tuli, Kaijan jalkapohjat olivat parkkiintuneet koviksi anturoiksi. Aina kun sää salli, tytöt pulikoivat järvessä. Kaija tykkäsi erityisesti sukeltamisesta, ja sitä hän teki todella paljon. Hän on myöhemmin miettinyt, kehittikö keuhkojen räökkääminen veden alla myös hänen lauluvoimaansa.

Isän iloksi siskokset myös rakensivat erilaisia asioita, kuten lauttoja tai mehuaseman, josta he myivät marjamehua. Mehusta tuli hyvää, mutta asiakaskunta oli suppea. Ainoat ostajat olivat perheiden vanhemmat.

Sekin on tullut aikuisena mieleen niin Kaijalle kuin

Ritvallekin, että lasten sukupuoli oli isälle pettymys. Ehkä hän olisi toivonut poikaa, sellaista kuin hän itse, sellaista, jonka kanssa olisi voinut puuhailla verstaalla, rakennella koneita ja laitteita. Senhän hän olisi osannut. Sen sijaan isä ei tuntunut yhtään tietävän, mitä tyttölapsien kanssa voisi tehdä. Vanhoilla päivillään äiti puolestaan sanoi, että eivät hän ja Kalevi olisi oikeastaan halunneet lapsia ollenkaan, niitä alkoi vain tulla.

Kaija oli perheessä se, joka uskalsi panna kampoihiin isälleen. Joskus saarella kävi niin, että isä vaati Kaijaa pyytämään anteeksi serkuiltaan jotain, mitä Kaija ei ollut mielestään tehnyt. Pieni tyttö seisoi hievahtamatta isänsä edessä, vaikka isä huusi ja hänellä oli tuikkeimmista tuikein katse. Kaija puristi huulensa tiukasti yhteen eikä sanonut mitään, ei, vaikka isä raivosi miten. Lopulta isä oli se, joka luovutti.

Mutta ainakaan mökkielämä ei ollut tapahtumaköyhää. Saaren toista puolta isännöi isä-Kalevi ja toista Seppo-setä. He rakentelivat yhdessä omalaatuisia kulkupelejänsä, mutta ajautuivat tuon tuostakin hurjiin riitoihin. Kun veljekset olivat oikein vihoissaan, lasten oli kiellettyä mennä toiselle puolelle. Huuto oli hirveää, ja välillä mittelöt yltyivät käsiryysyksi. Yhtenä kesäisenä iltana vajasta kuului erityisen kovaa karjuntaa ja rymistelyä. Sitten vaimot ja lapset näkivät, kuinka ulos hoippui ensin toinen ja sitten toinen veljeksistä, pää veressä. Seppo oli menettänyt malttinsa täysin ja karannut Kalevin kimppuun kirves kädessään. Jäi epäselväksi, oliko hänellä todella tarkoitus lyödä kirveellä, mutta joka tapauksessa Kalevi oli onnistunut riistämään kirveen veljeltään. Siinä tuoksinassa oli sitten syntynyt kolhu päähän. Sen jälkeen kului pitkä tovi, ennen kuin Ritvalla ja Kaijalla oli lupa leikkiä serkkujensa kanssa.

Hengähdystaukoja Kokkoloiden perhe-elämään toivat Suomen ja Neuvostoliiton väliset kahdenväliset kauppasuhteet.

Vuonna 1970 Kalevin työnantaja Valtionrautatiet tilasi neuvostoliittolaiselta V/O Energomašeksportilta 27 sähköveturia, joiden sarjanumero oli Sr1. Veturikauppaan sekä veturien toimittamiseen ja kunnossapitoon liittyi runsain mitoin kahdenvälistä puljaamista. Kalevi Kokkola oli yksi niistä VR:n työntekijöistä, jotka joutuivat vierailemaan Neuvostoliitossa tuhkatiheään. Vierailut kasvattivat hänen vihaansa Neuvostoliittoa kohtaan entisestään. Isä palasi työmatkoilta uupuneena, nuutuneena ja äreänä, sillä idänkauppaan kuului oleellisena osana ryyppääminen. Isä ei normaalisti juonut juurikaan alkoholia lukuun ottamatta laatuviinien maistelua silloin tällöin. Kaija ei muista koskaan nähneensä isäänsä humalassa. Neuvostoliittolaiset isännät kyllä näkivät, sillä heidän seurassaan oli kerta kaikkiaan pakko juoda votkaa. Eräällä pidemmällä reissulla pakkojuominen oli yltenyt niin hurjaksi, että isä kertoi nähneensä aamututinoissaan harhanäkyinä hiiriä.

Kotona isä paasasi naapurimaan siivottomuudesta ja siitä, kuinka surkeassa jamassa asiat siellä olivat. Tämä ei kuitenkaan estänyt häntä ottamasta rakastajattarekseen neuvostoliittolaista insinööriä. Suhde paljastui, kun äiti löysi miehensä taskusta kirjeitä, ja joskus kotiosoitteeseen taisi tulla sähkösanomakin. Ritva oli siinä vaiheessa jo opiskellut venäjän kieltä työväenopistossa, ja äiti halusi, että tytär kääntää kirjeet hänelle. Vaikka Ritva ei vielä kieltä kummoisesti hallinnutkaan, tekstin luonne tuli kuitenkin selväksi.

Lapset eivät koskaan saaneet tietää, mitä kirjeiden löytymisestä seurasi. Ainakin vanhempien avioliitto nitkutteli jotenkuten eteenpäin.

*

NO HELVETTI, Kaija puuskahti, tosin vain hiljaa mielessään. Vaikka kapinapiru – tai enkeli – kahauttelikin siipiään hänen

murrosikäisen sakeassa mielessään, ei hän sentään tunnilla tohtinut kiroilla. Mutta olihan ajatus uusi ja kiihottava: Miksi minä en muka voisi perustaa bändiä?

Musiikinopettaja Seija Järvisen kuulutus keskusradiossa oli keskeyttänyt Helsingin Uuden yhteiskoulun seiskaluokan tylsän maantiedontunnin. Tai no, ei maantiedontunti ollut mitenkään erityisen tylsä. Kaijan mielestä sellaisia olivat kaikki tunnit, mutta ihan riittävän tylsä se oli. Järvisen kuulutus oli mukava keskeytys, mutta toki kuulutuksen sisältökin kiinnosti: Järvinen kutsui bänditoiminnasta kiinnostuneita oppilaita ilmoittautumaan hänelle.

Kun tunti vihdoin päättyi, Kaija lähti lampsimaan koulun käytäviä pitkin kohti musiikkiluokkaa. Ajatus oli kirkastunut: haluan perustaa bändin, ja siinä bändissä soittaa vain tyttöjä. Koskaan Kaijalle ei ole valjennut, mistä tuo ajatus pälkähti hänen päähänsä. Eihän 1970-luvun puolivälissä ollut tyttöbändejä, ei sellaisesta ollut edes kuultu. Mutta se tuntui heti ihanalta oivallukselta. Kuin olisi keksinyt jotain sellaista, mitä ei ollut. Ja tosiaan: miksi ei?

Kaijan bändihampaan kolotus liittyi ainakin siihen, että hänen musiikkimaailmansa oli mullistunut, sillä hän oli vihdoin saanut ensimmäisen kitaransa. Se oli akustinen Landola, ja voi kuinka hän olikaan sitä toivonut. Kaija kävi kyllä edelleen kiltisti pianotunneilla Pohjois-Helsingin musiikkiopistossa joka viikko tai ainakin melkein, ja suoritusvihkon arvosanasarakkeessa luki yhä useammin »hyvä» tai »kiitettävä». Kitara oli silti jotain aivan muuta: se aloitti kokonaan uuden vaiheen hänen musiikkiharrastuksessaan. Hän oli liimannut kitaran kanteen leppäkerttutarran, opetellut ripeästi perussoinnut ja alkanut rämpyttää kitaraa ja laulaa. Se tuntui enemmän musiikin tekemiseltä kuin ikivihreiden pimputtelu pianolla. Hän opetteli antaumuksella Hectorin, John Denverin ja sen sellaisten artistien biisejä.

»Olen vihdoin valmis jakamaan selviytymis-
tarinani suomalaisille. Turha tehdä mitään, jos
sitä ei tee kunnolla ja rohkeasti. Toivon, että
elämäkertani antaa ihmisille toivoa ja voimaa
niin kuin musiikkini. Tämä kirja täydentää
laulujeni merkityksen.»

kaijakookauppa.fi

www.wsoy.fi

KL 99.1

ISBN 978-951-0-45503-6